

HALÁSZ MARGIT

A vörös nyelvű párdúc

(RÉSZLET)

bárányok

Egy csuklyás alak botorkál a hideg pusztai éjszakában, a frissen hullott porhót kórtorja a szél. Telihold leselkedik a felhők rejteke mögül, meg-megvilágosodik a táj. Veszélyes dolog ilyenkor a pusztán kóborolni, könnyen tolvajnak nézhetik az embert. A vándor ezt nem tudja, ő a halmot keresi, a halomra épített kolostort. Azt mondták neki, addig menjen, ahol leesik a nap az ég pereméről. Annyi mindent szeretett volna kérdezni erről a világ végi helyről, ahova szólította a rend, de nem mert kérdezősködni.

Küldték és ment.

Éppen ezért esett rá a választás.

Farkasordító a hideg. Jobban tenné, ha keresne egy pásztorhajlékot, megéjszákzna, és reggel folytatná az útját. Úgy érte, hogy visszamenne oda, ahonnan jött. Nem szeretik a síkon az idegeneket.

A vándor szeméből könnyet facsar a szél. Ilyen hideget nem könnyezett még soha. Egyetlen dolog hajtja: a küldeményt el kell juttatnia a megjelölt helyre.

Élete árán is.

Megfogadta, és nem szegné meg a fogadalmát semennyi pénzért.

Élete árán is?

A válasz ott virít köpönyege elején.

Egy hatalmas vörös kereszt.

Épp most fújja fel a szél a fekete pokrócot, amibe burkolta magát. Egy öregaszonytól kapta. Egy boszorkányféléltől. Azt mondta neki, drága fiam, itt van, meg ne fagyj. Takard be vele a keresztedet. Jobb az, ha nem látják. A kereszt itt a pusztán csak bajt hoz az emberre. Majd megköpködté a pokrócot, és magához ölelte a vándort.

Fura népek lakják ezt a síkságot. Legszívesebben ölelnének, de restellenek ölelni, ezért inkább ölnek. A kettő között meg hallgatnak, mint a sír.

Ahogy nekifeszül az éles szélnek, csuklyája lekerül a fejről. A holdfényben látszik, hogy fiatal ember. Szakálla torzonborz, tekintete szelíd. Krisztusi korban lehet. Hosszú, keskeny, szépen ívelt orra elárulja, hogy messziről jött. A pusztaiak orra

tömzsi, húsos és szabálytalan. Nem tűr a pusztá, semmilyen regulát. Még orrban sem. Úgy rázza le magáról, mint betöretlen vadkanca a nyeret.

A vándor az éhségtől és a fáradtságtól megtántorodott és térdre rogyott. Mintha apró tüzek gyúltak volna a pusztán, szeme előtt fények lobbantak. Arra gondolt, hogy elmormol egy imát. Hajlékot szeretne már végre. Ezt fogja kérni a Szűzanyától.

Az egyik fénycsóvából mintha egy gyönyörű asszony alakja ábrázolódná ki. Gömbölyű válla, illatos nyaka valósággal megszédíti.

Te nem Szűzanya vagy!

A vándort elönti a forróság.

Gyere csak, gyere, ne félj, suttogja az asszony.

Nem merek.

De hát miért nem?

Mert ég a pusztá.

Jaj, dehogyis ég! Az csak a tested. Vágyakozik rám.

Távozz tőlem, dadogja a vándor.

Gyere közelebb papocskám, gyere, csak gyere, ne félj.

A vándor mézes ánizsillatot érez, mely teljesen elkábítja. Már azt hitte, eltemette örökre az emléket. Azt hitte, megbocsájtott az Úr és elfeledtette vele, ami Velencében történt.

Akkor hát mégsem?

Megbocsájt, de nem felejt?

Milyen Isten az?

Baltazár, Baltazár, drága Baltazár, csak tán nem félsz tőlem?, suttogja az asszony és az egész pusztát betéríti hófehér galambtestével.

Gyere, gyere, gyere, gyere! Nem bánod meg.

Ismétlem: távozz tőlem, te, te, te... lidérc!

Buta, buta papocská! Hát nem emlékszel?

Takarodj, sátán, kiabálta Baltazár latinul, ne gyötörj, te kutya! Hiába gyötörsz, nem adom meg magam. Nekem küldetésem van!

Összeszedte erejét és feltápázkodott. Nem is olyan messziről kutyaugatás hallatszott.

Most már tényleg bolond lenne, ha feladná. Az egyetlen hely, ahol még van értelme feléleszteni a rendet ez a fertelmesen nagy síkság. Pásztorokkal, birkákkal és gémeskutakkal teleteremtve.

Végre, feltűnik egy nagy kereszt.

Ígéretes jel.

Jó helyen jár mégis.

Addig csak kibírja valahogy. Ott majd leborul, és erőt kér.

De nem kereszt az, hanem gémeskút. Ha van kút, embernek is kell lennie.

Napközben már találkozott pásztorokkal. Útbaigazítást is kért tőlük. Sandán néztek rá, nem értették, miről beszél. Makogtak, motyorogtak, habogtak. Mintha megbolondultak volna. Hát hányféle nyelvet beszélnek itt a világ végén?

Örülhet, ha nem settenkednek utána, és nem vágják el a torkát. A lovát persze elkötötték. Amikor nyúlt volna a kantárszárhoz, hárman is körbevették.

A ló marad.

Te mehetsz.

Nem kell az már neked.

Nem valami szószátyár népség.

Egy félnótás kölyökpásztor utána szaladt, és átölelte a térdét. Nem akarta elereszteni. Szinte habzott a szája, és kacska kezével napkelet felé mutogatott.

Ez lesz az itt, ni! A kettős kút. Erről beszélt az öregasszony.

A lelketlen szél úgy csavarja-tekeri a gémet, úgy vinnyogtatja, mint világi férfi az asszonyait.

Egy fakerítés mellett valami feketeség: bárányok egy testté olvadva. Gondolta, melegszik egy kicsit. Csak fel ne bégessék a gazdát. Odament, lekuporodott és befészkelte magát a bárányok közé. Ahogy guggolt, szíve tájékát megszúrta valami. A küldetése volt az, a titok, ami így ruhán keresztül is szúrt. Nem kötötték az orrára, mi az. Súlya egy marék földnyi, széles férfimarokkal mérve. Az ő keze finom, már-már nőies. Ahogy a bárányok között mocorgott, magyarul szólt hozzájuk. A bárányok megértették és felbégettek. Hagyták, hogy elgémberedett ujjait vastag gyapjuk melegébe fúrja. Egész testét átjárja a meleg. Gyermekkorában érzett ilyet utoljára. Az anyjára gondolt. Legszívesebben reggelig a birkák között maradna.

Mit reggelig!

Napokig.

Hetekig.

Vagy inkább örökre. Ha van egyáltalán öröklét.

Farkasok vonyítása hangzott valahonnan az ég pereme alól. Arra gondolt, hogy párzásidő van, a hím hívja a nőtényét. Már megint kezdi behálózni az ördög. Előbb a velencei asszonnyal próbálkozott, aztán a kétségekkel, most meg a farkasokkal gyötri. Na, de vele aztán jó gazdára lett. Kiimádkozza annak a beste léleknek még az írmagját is magából.

A kunyhó ajtaján kinéz egy rongyokba burkolózott ember.

Ki van odakinn?

Mi mozog a bárányok között?

Ember vagy farkas?

Pusztulj onnét!

Nem mozdult. Félt.

Cipka, Bütyök, fogdmeg!

A két kutya felvakkantott, aztán sunnyogva elhallgatott. Nem volt kedvük körbeszaglászni a hajlékot, fáztak. Inkább visszahúzódtak a vájatba, amit még nyáron ástak.

De szép volt a nyár!

Kutyaszemmel nézve legalábbis. Megdőglött egy csomó kisbárány meg pár anyajuh. Valami ragályos nyavalya. Annyi porcogós csont meg cupák jutott nekik, hogy okádásig zabálták magukat. Cipka még azt is kitalálta, hogy két dögöt húzzanak el az itatón túlra. Élelmes asszony. Tudja a módját, hogyan kell spórolni és tartalékolni. A pusztá megtanította vele. Éjszaka, amikor már elült a zaj, neki is láttak.

Nem lesz ebből baj?, kérdezte Bütyök.

Ha rajtad múlna, éhen vesznénk. Igyekezz már, te szerencsétlen!

Húzták, vonszolták a báránykákat. A gémeskút tövénél az itató alatt van egy jó kis rejtkehely, ahol valóságos dzsumbuj zöldell a kicsapódó víztől. Oda gondolták ásni a lyukat, abba bele a barikat. Túl mélyre áshatták talán? Mentségükre legyen mondvá sötét volt, meg aztán sietniük is kellett. A bárányok véletlenül belecsuszantak a kútba.

De mi mozog ott a birkák között?

Tolvaj? Farkas?

Bütyök, nem néznéd meg? Én most inkább maradnék, tudod, három nap múlva kölykedzem.

Egyik sem. A tolvajok nem hordanak ilyen köpenyt. Ez valami papféle.

Papféle?

Itt, ahol nyársra húzzák a papokat? Emlékszel arra a ferde szájúra, akit az őszön kolonc helyett lógattak a kútra?

Nézd már, mekkora súlyt cipel a nyakában! Mint a falusi kutyák. Csak ez jóval nagyobb és úriasabb.

Szegény, nyomorult kutya! Milyen nehéz lehet neki.

Baltazár nem volt kutya, koloncot sem viselt, mégis úgy érezte, ez lesz az utolsó éjszakája. Itt van a küldetése közvetlen közelében, és elvész, odalesz a teste, a lelke meg felszáll a mennybe. Imára kulcsolta a kezét, de a Szűzanya helyett megint a velencei asszonyt látta: a szőkésvörös haját, a hófehér bőrt, a dús ajkat. És mintha egy dézsa forró vizet öntöttek volna rá, végigégette testét a tűz.

Fiorella, angyalom, szépségem, szerelmem, itt vagyok, visszamegyek hozzád, már nem félek, nem félek senkitől és semmitől, esküszöm, dadogta, és hirtelen első-tétült előtte a világ.

A bárányok között ébredt. Citromsárga volt a reggel, metsző és savanyú a hideg.

Feltápáskodott és körbenézett.

Hol vagyok? Miféle bárányok vagytok ti? Földi vagy égi bárányok? Ha földiek vagytok, szólaljatok meg.

De mit csinálnak ezek a bolond birkák?

Körbeveszik az éjjeli vendéget és mintha féltének, szorosan összezárnak. Nem akarják elengedni. Hát itt már a bárányokban sem lehet megbízni? Miféle bolond pusztá ez?

Baltazár kitépte magát a bárányok közül, és elindult a halom felé. Merthogy ott volt, nem messze tőle. És nem is egy, hanem egyenesen három. Szélen két kisebb, középen egy magasabb.

Milyen egyszerűek néha a dolgok. Ott vannak az ember szeme előtt, csak az a baj, hogy a sötétben nem látszanak.

A hármas halom olyan volt, mint egy elföldelt sárkánykígyó fel-felbukkanó tollas háta. Az emelkedőket sűrű növényű, örökzöld fák borították, melyek mérgesen szurkáltak bele a halványkék légbe. A középső halom fái között homokszínű omladék mutatott magát, oszlopairól ítélve valamikor templom lehetett.

Megtaláltam, megtaláltam, örvendezett Baltazár.

Köszönöm, Szűzanya.

Letérdelt és csukott szemmel hosszas imába kezdett. Az ima végén megcsókolta a havas földet, és amikor kinyitotta a szemét, észrevette, hogy orra helyén a havat megolvasztotta a vér. Köpenye kezéjét orrához szorította, hátravetette a fejét, és érezte, hogy a meleg vasíz szétfut a szájában. Egy szárnyaszegett vén varjú bicegett melléje, félrebillentette a fejét, mint aki engedélyre vár, aztán elkezdte csipegetni a kásás havat.

Baltazár elhessentette a varjat.

Milyen szokás ez, más vérét lakmározni?

A varjú, új életre kelt a friss vértől, elreppent, s a magasban csúfondáros gúnyolódásba kezdett.

Minek jöttél ide, te, te, te ágrólszakadt vásáros?

Vagy tán tolvaj vagy?

Azt palástolod ezzel a köpennyel?

Kár, kár, kár, hogy közelébe jöttél ennek az elátkozott helynek. Nem látod, hogy bűzös kénkövet izzadnak a halmok? Kár, kár, kár, hogy nem tudod, hogy maga az ördög lakik itt.

Baltazár nem tudta. Amikor elállt a vérzése, megigazgatta magát, és elindult a középső halom felé.

Tényleg füstölt ott valami.

Barátok tűzhelye, gondolta.

Végre felmelegedhetek!

Nos, ami a felmelegedést illeti, abból nem lett semmi. Már majdnem elérte a halmot, amikor megreccsent valami a talpa alatt.

Jég.

Segítség! Segítség!

Segítsen valaki! Jóemberek, nem halljátok?

A küldetést hoztam! Nem halljátok Krisztus szolgáját, barátok? Nem érzitek a jöttét? Nem jelentem meg álmotokban? Tényleg nem halljátok?

Nem hallották. Senki sem hallotta, csak a rideg, vad pusztá, mely érzéketlenül és süketen didergett a reggeli fényben. Ó, ha azt a sok jajszót, szitkot, káromlást, átkot, zokogást mind a szívére vette volna, tavasszal holtbiztos nem nyitotta volna ki a füvek szemét és szívét. Lett volna az egész pusztából egy holdbéli táj, mely fölött a golya sem mer átrepülni. Hát kinek lett volna az jó?

Ahogy kapálódzott, úgy süllyedt egyre mélyebbre.

Már-már azt hitte, ott leli halálát, amikor csizmája zsombékhoz ért. Ahogy bele-rúgott, megrázkódott kissé a nádak és gyökerek szövédéke, aztán ijedtében vigyázzba vágta magát, azonmód megmerevedett. Nem érintette még emberi láb soha. Nyáron is csak vízipockok sütkéreztek rajta, hasukat az ég felé fordították, és bámulták a cifra lepkéket, ahogy vihorászva kocsikáztatták magukat a kocsányossá forrósodott levegő füstüveg hintáján.

A föld alatti folyosó kanyarulataiban fáklyák égnek.

Árnyékuk remeg a nyirkos boltozaton. Denevérek leselkednek fejjel lefelé függeszkedve. Alig hiszik el, hogy idegent látnak.

Ki ez az ázott-fázott bolond?

És mi a fenét keres a barátok föld alatti templomában? Itt ha meghal valaki, be-falazzák. Ha nem hal meg, akkor is. A rend titkai nem vásárra való hírmzett subák, amiket illik szétteregetni.

Egyáltalán hogy jutott át a vízen? Abba bele szoktak fulladni. A láb nem játék. A láb minden évben kiköveteli a magáét.

Baltazár összerezzen a denevérek félelmetes csipogásától. Mintha a sátán szőrös pintyőkéi lettek volna egy nagy fekete kőkalitkában, megháborodva cikáztak ide-oda a két fal között. Nem győzte kapkodni a fejét, még az is eszébe jutott, hogy megtámadják, és kivájják a szemét. Nagyanyjától hallott egy mesét, amelyben a denevérek megvakítanak egy legényt. Egy legényt, aki egy aranybaglyot visz a nagyúrnak az erdőn át, és megfogadja, hogy élete árán sem adja oda senkinek. Baltazáron átfutott a borzongás, mert magára ismert.

Élete árán sem.

Rohamokban rázta a hideg, vacogott a foga. Az alagút végéből fémtárgyak csilingelése hallatszott. Baltazár megnyugodott.

Emberek.

Olyan jó volt kimondani ezt a szót, emberek.

Szertartás folyik épp. Jókor érkezett. A legjobbkor. Elővette a bőrbe tekert csomagocskát, a titkot, amelyről már el is felejtkezett. Próbálta fogalmazni a mondatot, amit majd mondani fog. De milyen nyelven is?

Latinul?

Magyarul?
Persze, hogy latinul.

Isten országát építeni ott, ahova soha sem süt be a nap, egyáltalán nem könnyű.

Ez lesz ám az igazi próbatétel.

Épp neki való.

Baltazár szíve megtelt lelkesedéssel, szeretne volna mindezt megosztani valakivel. Nagy levegőt vett, szóra nyitotta a száját, amikor egy halk sikoly ütötte meg a fülét. Az öblös terem felől jött.

Női hang, semmi kétség.

Baltazárnak rossz előérzete támadt.

Női hang? De hát hogy?

Először arra gondolt, tréfál vele az ördög. Egy ilyen legyengült, megfáradt lelket, mint ő, nem nehéz kísértetni.

A falhoz támasztotta a hátát, és imádkozva gyűjtötte az erőt az induláshoz.

Baltazár, drága fiam, te úgy imádkozol, hogy a százéves rozsdás vasajtók is megnyílnak. Egyedül benned bízom. A Szűzanya ereje van rajtad. A tüzet viszed magaddal, az életet, ami felizzítja a rendet. A föld alól is kerítsd elő őket. Akkor se csodálkozz, ha elfordultak Istentől. Abban a hatalmas, fertelmes pusztában minden megtörténhet. A te feladatod visszafordítani őket. Ha kell erőszakkal. Ha kell karddal. Ne restellj vasat rántani. Isten nevében teszed. Ő ad majd a kardodnak erőt, szívednek vigaszt, lelkednek örök életet.

Kardot rántani? És ezt épp az mondja, akit apjaként tisztelt? A rendfőnök?

Ölés és örök élet.

Hogy van ez?

Jól rászedték. És erre miért csak most jön rá?

Az a bizonyos sikoly megint felhangzott, de nem elhalóan, hanem szívbemarkolóan. Baltazár a kardjához nyúlt, és Krisztus szent nevében elindult az öblös terem felé.

Kinn, a hármass halom fáin varjak gyülekeztek. Mint összezsugorodott, tollas vénemberek időtlenül gubbasztottak az ágakon. Ormótlan csőrüket fényes fekete szárnyuk alá dugták, és várták a világvégét. De ez csak a látszat volt, valójában Baltazárt sajnálták.

Kár, kár, nagy kár, hogy bement.

Onnan élő ember nem jött még ki soha.

Kár, kár, kár, hogy nem tudja, ki lakik ott.

Az öblös körkápola oltárát fáklyák és mécsesek világítják. Az oltáron báránybőr. A falakon báránykoponyák. Három férfi táncolja körbe az oltárt. Fekete köpenyszerű csuha van rajtuk, vállukon koszos, szaggatott suba. Fejükön fekete fából faragott

kosfej. Vérben forgó szemük elővillan az álarc mögül. A tánc szünetében közös kupából isznak, majd tépik magukat, szitkozódznak, s újra tomboló táncba kezdenek. Egy fehér lenszövetbe csavart lány fekszik az oltáron. Bőre galamb, haja, mint a frissen gyűjtött szalma, szőkésvörös. A rémülettől eszméletlen.

Vagy már nem is lélegzik?

A három férfi odatáncol hozzá. Lefejtik róla a lenszövetet, markolásszák, csókolgatják a szűzi testet.

Ezek nem Krisztus szolgálói.

Pusztuljatok, pokolfajzatok!

Baltazár kirántotta a kardját.

Isten nevében, pusztuljatok!

Szabta a penge a durva báránybőrt, aztán a húst. Amikor mind a három emberálat a földön hevert, Baltazár betakarta a lányt, ölébe vette és elindult a kijárat felé. A lány teste forró volt, átsütötte a lenszövetet. Próbálta szóra nyitni a száját, mondani akart valamit, de nem volt hozzá ereje.

Merre induljon?

Csak meg ne botoljon a lába!

Félúton sem járt, amikor rémes hang ütötte meg a fülét. A háta mögül jött, a kápolna felől.

Hát mégis van egy negyedik?

Arra gondolt, behúzódik egy mélyedésbe, elbújik, kivár. Nem kívánta egyetlen porcikája sem a további öldöklést. Az ellenség szaga megelőzte érkezését. Nem emberszag volt ez, inkább valami állaté, olyané, amelyik mindennél jobban szereti a friss vért. Szemben a falon a fáklya fénye lókoponyát ábrázolt, Baltazár nézte az állkapocsból meredő nagy kapafogakat és a csontlemezek cikkcakkos varratait. Vajon hol lehet most a lova?

Már az egész barlangot elárasztotta a gyomorforgató bűz, a veszedelem ott torpogott harapnivaló közelségben.

És harapott. Mart. Csípett. Ahogy meg van írva.

A lány forró arcát valósággal belefúrta megmentője szakállába. A pokolbéli dögök Baltazár homlokára tapadtak. Vinnyogva, cincogva ölték egymást a jobb helyért.

A szemem!

Jaj, a szemem!

A bíborhalmi vár gazdája két napja nem alszik. Ha a cselédség látja, káromkodik, ha a cselédség nem látja, imádkozik. Ilyenkor a szépséges szőkésvörös lánykája, Bíborka kápolnájában térdre rogy, homlokát a kápolna hideg kövére tapasztja és csókolja a földet. Könyörög, sír, rimánkodik, esdekel.

Drága Szűzanya, soha többé nem kívánom szüzek és férjes asszonyok testét.

Soha többé nem emelek kezet a cselédekre.

Soha többé nem felejttem el a reggeli imát.

Soha többé nem szegem meg a böjtöt.

Szép szavakkal kérleli Szűzanyát, Istent meg mindenkit, aki ott fenn van, hogy hozza vissza egyszem gyermekét. Órákat tölt ott, a cselédség lélegzet-visszafojtva bámulja a résnyire nyitott ajtóból.

Inkább hozzatok bort, kutyák!, ordítja.

Utána meg takarodjatok a dolgokra!

Megkapja a bort, és úgy vedeli a fakupából, hogy a szakállán folyik le kétoldalt. Óbégat, gajdol, holtrészegre issza magát. Kész istenkáromlás, ahogy a Szűzanyának udvarol. A saját hányadékaiban találják meg. Aggódnak érte. Meg a lányért is. Nincs ilyen gazda semerre a zeleméri határban. Nincs ilyen szerető, aggodalmaskodó apa tán az egész országban.

Bíborka alig múlt hároméves, amikor apja, Kaplony özvegyen maradt. Öregember volt már akkor is, most még öregebb, ráadásul egyik lábára sántít. Egy szent életű dajkát hozatott a lányához. Bíborka hamar megtanulta az imákat, sőt naponta többször követelte, hogy meséljen neki Krisztusról. A dajka teljesítette a kislány kérését, és megígérte, ha jó lesz, előbb-utóbb találkozni fog az édesanyjával. Egyszer az apja magával vitte a vadászatra, ahol egy megsebzett, lábon lőtt őzike dörgölőzött Bíborkához. A kislány kérve-kérte az apját, vigyék haza az állatot, gyógyítsák meg, elbiceg majd a többi között a karámban.

Ne sántikáljon ott nekem világnak csúfjára, mondta a szigorú apa, egy sánta elég egy várban, majd kést döfött az állat testébe és lassan kivérezte.

Meghalt.

Meg.

Kihűlt a teste.

Ki.

Üveges a szeme.

Üveges.

Nos ettől a naptól még több imát követelt Bíborka, s ha véletlenül rálépett egy bogárra vagy gyíkra, napokig nem volt kedve játszani, inkább a kápolnában imádkozott.

Hol az a gyerek már megint, miért nem kerítesz mellé játszótársat?, szidta a dajkát Kaplony.

Napra rá bogárfekete szemű lányka érkezett a várba, aki Bazsika névre hallgatott. A két kislány első látásra összebarátkozott, Bazsika megtanította Bíborkát vízisiklót fogni, Bíborka megtanította Bazsikát imádkozni. Bazsika mindenféle kincseket hozott magával: színes üvegdarabkákat, kavicsokat, száraz gyíktetemet, felfűzött békalábakat. És még valamit.

Egy megrepedt tükröcskét.

Azt nem szabad, tükörbe nézni nem szabad, mondta Bíborka, mert kiugrik belőle az ördög és belénk bújik. Levisz a pokolba a kígyók meg a boszorkányok közé. Ám hiába a félelem, egy esős délután mégis odasettenkedett Bazsika ládikójához, kinyitotta, és elcsente a tükröt. Belenézett, és csodák-csodája, nem az ördögöt látta benne, hanem angyalarcú önmagát, melybe menten beleszeretett.

Most, hogy visszahozták a várba a pásztorok, éppen arra gondol, hogy előkeresi az oltár alá rejtett tükröt és összetöri.

Darabokra. Rapityára.

Mert mindennek az a tükör az oka.

Bajt hozott rá.

Vissza is adhatná Bazsikának, de nem adja. Nem szeretné, ha őt is meggyötörné az ördög.

Bazsika a várban lakott velük, ott maradt szolgálni, a keleti bástya melletti lakószoba lett az övé, melynek parányi ablakából jól lehetett bámulni a vadrózsa színű hajnalokat. Bazsikát ilyenkor valami nevenincs izgatottság fogta el, legszívesebben kiugrott volna az ablakon, és futott vagy inkább repült volna a síkságon egyenesen a nap felé. Éneket is hallott ilyenkor, nagyanyja és anyja énekeit, melyek egytől egyik az árvaságról és a szomorú szerelemről szóltak. El is határozták Bíborkával, hogy sohasem lesznek szerelmesek.

Minek az?

Csak gyötrelmet hoz az emberre.

Amikor olyan jól megvannak egymással.

Kedvenc szórakozásuk volt, hogy meséket találnak ki, izgalmas történeteket, és ezeket eljátszatták a babáikkal. Esténként valóságos kis bábszínházzá lett Bazsika napkelet felé néző szobája, ahova még az öreg Kaplony is, pironkodva bár, de ha csak tehette, beoldalgott. Szerette nézni a két kislányt, az egyik szőke volt, a másik barna, az egyik hangja vékonyka, a másiké érdes és mély, az egyik alázatos volt, áldozatkész, a másik öntudatos és eltökélt. Mégis úgy tudtak együtt játszani, olyan békésen, ahogy a nappal és az éjszaka játszik a határtalan síkság varázslatos mezején. Soha sem veszekedtek, soha sem előzték meg egymást semmiben.

Amikor kisasszonykoruk tavaszához értek, és egy csipkelődő kérdésre színt kellett vallaniuk a férfiokról, Bíborka szólalt meg először:

A férfiak durvák, szőrösek, isznak, hangoskodnak és ölik az állatokat.

Bazsika nem felelt, szeme fehérjének közepén nagy fekete szembogara kifényesedett, és úgy ragyogott, mint az esthajnalcsillag. Titok fénylett benne, vágyakozás és sóvárgás.

Te miért nem szólsz?, faggatta Bíborka.

Bazsika felállt, megigazította szoknyáját, kissé hátrafesztette nyakát, bimbódzó mellét előretolta, és elkezdett táncolni. Lassan indította a lépéseket, lábujjhegyre állt, karját felemelte, csettintett és tapsolt. Mindenkit odacsábított a tánc, szájátva

bámulta a vár népe, egyedül Bíborka bensőjét rántotta össze valami soha nem tapasztalt érzés.

Féltékeny lett és irigy.

Rádöbbsent, hogy ez a tánc kettészakítja barátságukat, megszünteti a napkeleti szobában ábrándozással eltöltött reggeleket. Bazzikának a kitalált történetekre nincs már szüksége.

Soha többé.

Mert ez a tánc maga a történet.

Ez mesél majd.

A saját kénye-kedve szerint.

Az öreg Kaplony, mikor viszontlátta lányát, örömében, mint egy sokat próbált hím-oroszlán, felordított, majd olyan erővel ölelte magához törékeny Bíborkáját, hogy majdnem összeroppantotta.

Vágjatok bárányokat!, adta ki a parancsot.

Nem halljátok?

Elveszett és meglett a lányom!

Aztán ölében a leánnyal lebotorkált a kápolnába, az oltár előtt leszegte fejét, és bömbölve imádkozott. Három-négy hálaadó ima után azonban, mint egy eszelős bosszút esküdött, fogadalmat tett a Szent Szűznek, hogy saját kezével fogja darabokra vagdalni lánya meggyalázóit.

A vár népét összetelerelte a nagycsarnokba, tombolt, tajtékzott, szitkokat szórt. Minden negyedik-ötödik embert kiráncigált a tömegből, s mint egy rongybabát, hájánál fogva húzta végig a csarnok kövén.

Te is!

Te is!

Meg te is tudtál róla.

Pusztuljatok, kutyák!

Másnap véres leszámolásba kezdett.

Bíborka megmentőjének viszont különleges sorsot szánt.

Itt lakhatsz nálam, ameddig csak kedved tartja, de még utána is, mondta. Fiam-má fogadlak.

A keleti bástyán volt egy üres szoba, oda vezették Baltazárt.

Béleljétek ki minden szegletét báránybundával, hozassátok ide a leghíresebb orvost, jóst, füvest, nem maradhat vak, aki kiszabadította a lányomat.

Füvesek, jósok, táltosok, kuruzslók, vajákosok jöttek, orvos nem érkezett, nem olyan egyszerű a síkon télidő közepette tudóst találni. Jövendőmondó annál több akad, azt minden ürgelyukból előfújja a szél. Némelyik ott maradt a várban, nem mert útra kelni. Hogy is mert volna? Olyan ítéletidő jött, amelyet még a vén Kaplony sem látott.

Zengett az ég.

Hullott a hó.
Villámok izzó villája sistergett.
Repszettette a hideg a várfalakat.
Ordítottak a farkasok, jajveszékeltek a vár tömlöcében a rabok.

Baltazár ül a szobájában a tűzhely mellett az ágyon, és nem gondol semmire. Megtapogatja a kötést, mely a szemét takarja. Egy szolgaféle jön, tesz a tűzre, és csoszogva kimegy. Hiába próbálja, nem tudja felidézni az elmúlt napok eseményeit. Látomásai támadnak, forog vele a világ, színek és formák olvadnak egymásba, aztán egy nagy narancssárga tenger árasztja el a látóterét. A tenger közepén ott lebeg kibomlott hajjal hófehér ruhában Bíborka. Szeme, mint a tavaszi égé, halványkék, szája érett cseresznye, haja illatos, finom, frissen száradt széna.

Ments meg, jó lovag, ments meg, mert megfulladok.

Bíborka, Bíborkám, tarts ki, repülök. És repült a nagy sárga tenger felett, a köpenye mint egy hatalmas madárszárny kettényílt, és surrogva szelte a levegő határtalan mezejét. Amikor elérte a lányt és fölé hajolt, akkor vette észre, hogy nem Bíborka lebeg a sárga tenger habjain, hanem Fiorella. Baltazár rátapasztotta száját a kemény, duzzadt, forró ajakra és puhára csókolta.

Káprázat!

Lidérc!

Baltazár ledőlt az ágyra, magára takarta az állatbőröket, és mély álomba merült. Azt álmodta, hogy kisfiú, és egy aranybaglyot visz az erdőn át egy nagyúrnak. A köpenyébe rejti, de éjszaka megtámadják a denevérek, kivájják a szemét, és ellopják tőle a madarat.

Jócskán fenn táncolta már a nap dermesztően ropogós táncát az égen, amikor csörömpölésre ébredt. A szolga jött, tüzet hozott. Megismerte a csoszogásáról. Baltazár végignyújtózott az ágyon, talpa bizsergett, arca égett, szíve tájékát nyomta valami. A tűz pattogása álomra csábította megint, nem ellenkezett hát, megadta magát.

Három nap, három éjjel aludt.

Negyedik nap reggel kitisztult a feje. Az első, amit tett, hogy a szívéhez kapott.

Hol van?

Tapogatta a mellkasát, de a köpenye belső zsebében nem talált semmit.

Felugrott.

Letépte a szeméről a kötést.

Körbefogdosta a szobát, még a tűzbe is belenyúlt.

Kutyák ugattak, tehenek bőgték, kakasok kukorékoltak, emberek szölongatták egymást.

Hol vagyok?

A várban.

Kié ez a ház?

Egy nagyúré.
És hol van a lány?
Fekszik.
Milyen lány?
Hát a...
Te ki vagy?
Cirbolya, a szolga, aki a tüzet hozza.
Más nem járt a szobámban?
Nem. Senki. A nagyúr megtiltotta, hogy bárki is zavarni merészelje az álmot.

Pedig járt ott valaki más is Cirbolyán kívül. Amikor nyugovóra tért a vár népe, rongyokba csavarta a lábát, fekete nagykendőt terített a fejére, és elindult lefelé a torony csigalépcsőjén. Lassan, tapogatózva haladt, nem vitt magával mécsest, még csak az kellett volna, hogy meglássák. Vad vágy fűtötte, tüzelte, égette belsejét. Amióta meglátta a lovagot, azóta érezte ezt a bizsergető kint. Akárhányszor felidézte a férfi alakját, mindannyiszor hatalmába kerítette a sóvárgás. Nem várt tovább, nem bírta tovább türtőztetni magát. Odalopódzott a lovag szobájához. Megállt az ajtóban. A kandalló tüze jól kivehetően megrajzolta a tárgyakat. A magas ágyon ott feküdt hanyatt a lovag, szép szakállas arcára épp rásütött a fellobbanó tűz fénye. Bazsika megnyalta a szája szélét, pihegett az izgalomtól, majd felhúzta a szoknyáját és felmászott az ágyra. Először finoman megérintette a férfi arcát, aztán közel hajolt hozzá és csak ennyit mondott: itt vagyok.

Bíborka, dadogta a férfi, szépséges Bíborkám.

Bazsika behunyta a szemét. Szőkének érezte magát, szalmaszőke várkisaszszonynak, aki mindig is szeretett volna lenni. Göndör fekete hajzuhataga valósággal beterítette Baltazár testét, és amikor elernyedtek az izmaik, Bazsika azt vette észre, hogy csak ő van ébren. Lassan feltápáskodott, megigazgatta az ágyat, és keze egy bőrtokra tévedt. A tűz felé fordította, de nem lehetett kivenni, mi az. Súlya nagyjából egy marék földnyi volt, széles férfimarokkal mérve. Bazsika felkapta, és a nagykendője alá rejtette.

Jó lesz emlékbe, gondolta.

Erre az éjszakára, amíg élek, emlékezni fogok.

Egy jóvágású, derék, bajszos férfi fekszik a vár kápolnájában kiterítve. Az aprócska ablakon besüt a hold. Dermesztő hideg van. Egy árva mécs ég az oltáron. Az egész síkság siratja szegény szerzetet. Igazán élhetett volna még. Becsületes, szorgalmas jobbágy volt, hűséges férj és szerető édesapa.

De hát akkor miért?

Állítólag eltűnt valami.

Ő vitte a tüzet a lovagnak. Csakis ő lophatta el.

Na de Cirbolya!?

Ez lehetetlen.

Egy varjú diót hoz a csőrében, felszáll a kápolna ablakába. Gondolja, ott elég kemény a kő, összetöri. Nem evett már napok óta. Fázik és éhezik. Ez a dió az utolsó reménye. Bekukucskál az ablakon.

De hisz ez Cirbolya.

Miért fekszik itt a hidegben?

Ez megint valami tréfa.

Cirbolya nagyon szereti a mókázást. Múlt nyáron is megnevettette az egész varjúcsapatot. Fűzfasípot faragott, azon tilinkózott a mezőn. Táncolt is hozzá, de közben összeakasztotta a lábait és készakarva hanyatt esett. A sóvirágok között feküdt a fűben. Épp így, mint most. Mint aki meghalt. Egy puli meg levizelte. A varjúfiókák károgni is elfelejtettek a nagy kacagástól. Meg kellett velük újra tanítani.

De mi ez a lila véraláfutás ott a nyaka körül?

A varjú megrémül.

Kiejti a csőréből a diót, ami beesik az ablakrésen. Egyenesen a kiterített halott imára kulcsolt keze közé hull.

Nyugodj békében, Cirbolya.

Milyen kár.

Kaplony újabb három embert végeztetett ki, de a csomagocska csak nem került elő. Kerestette a bástyán, kajtatta az erkélyen, a falban, a konyhában, a kapu alatt, a lépcsőnél, a toronyban még a kéménylyukban is.

Nehéz úgy megtalálni valamit, ha nem tudjuk, mit keresünk, fiam, mondta indulatosan Baltazárnak.

Mégis mi lehetett az?

Aranykehely?

Ezüstkereszt?

Gyémántszemű Szűzanya?

Márványangyal?

Nem, nem, nem.

Hát akkor mi a zeleméri istennyila? Ne bosszants már fel, te lovag! Mert olyat mondok, hogy magam is megbánom. Pedig nem bántam meg még életemben semmit.

Nem volt mese, újra csak jövődómondókat, látókat, táltosokat, jósokat kellett rendelni a várba.

Nem bízom Istenben, mondta Kaplony.

Isten szeret játszadozni az emberrel.

Semmivel sem különb, mint a szerencse.

Forgandó.

Csak tudnám, mért kell neki az égben laknia? Ezen a marha nagy pusztán is lenne hely neki bőven.

Bíborka szokatlanul hosszan csinosíttatja magát. Az apja kérte, hogy legyen nagyon szép, mert a lovagot együtt kell kiengesztelniük. Elveszett a tarisznyája szegénynek, az emésztí. De annak a valaminek, ami benne volt meg kell lennie, ha a fene fenét eszik is. Ebben a várban még nem tűnt el semmi, csak olyan, amit aztán senki sem keresett.

De ezt mindenki keresi.

Mit szól majd a rend?

Mit szól majd a király?

Mit szól majd Velence?

A lovagot minél tovább a várban kell tartani. Minél tovább marad, annál később megy híre a szégyenletes tolvajlásnak.

Bíborkám, légy olyan jó, tegyél a lovag kedvére.

Bíborka elpirul, na de mit gondol az édesapja, egyáltalán mit ért azon, hogy „tegyél a kedvére.”

Csak tán nem azt, ami férfi és nő között szokott történni? Bazsika már mesélt neki egyet s mászt arról, de ő mindannyiszor beléje fojtotta a szót.

Ne többet, Bazsika.

Ha még egyetlen szót szólsz, menten elrohanok, és akkor többé nem leszünk barátok.

Az teljességgel képtelenség. És tenyerét rátapasztotta a fülére.

Az emberek máshogy kell, hogy csinálják, mint az állatok. Az állatot oktalannak teremtette Isten, az embert meg embernek.

Érted?

Persze, hogy értette, kiokosították már Bazsikát a jobbágyasszonyok meg a várbeli szolgálóasszonyok. A lovag már az ötödik férfi volt, akivel dolga akadt. Ebből csak háromszor történt önszántából, kétszer csak úgy elkapták a vár sötét zugában. Azt sem tudja, ki volt. Hiába karmolt, mart, rúgkapált, átkozódott, befogták a száját, hátracsavarták a kezét, aztán megtörtént a dolog sebtiben, mehetett Bazsika a maga útján tovább udvart seperi.

De ami a legfurcsább, hogy egyik karmolósos csetepatéja után Kaplony úr arcán mély karcolást és véraláfutást látott.

Vadászat közben megkarmolt egy ág, magyarázta, pedig nem is kérdezte senki.

Bazsika soha sem beszélt senkinek a dologról. Kinek is beszélt volna?

Nem volt neki senkije a várban Bíborkán kívül.

A rablás óta Bíborka, nagyon zárkózott lett. Nem szólt, ha kérdezték alig-alig válaszolt, tekintete a semmibe révedt, aztán mintha valami angyalt látna, elmosolyodott, de csak úgy magának. A kastély kápolnáját egyáltalán nem látogatta, a szobájában imádkozott egymagában. Azt is beszélték, hogy az apja egy másik kápolnát rendez be neki a vár lakótornyában. Fényes, világos, föld feletti kápolnát. Mert Bíborka ódzkodik attól, hogy a föld alá menjen imádkozni.

De most, ni, mintha felvidulna az arca, ahogy csinosítja magát. Két sor gyöngyöt tesz a nyakába, mely szépen kiemeli kecses hattyúnyakát. Bűbajos, nemes jelenség, elkelne bármely nagyúri kastélyban, nemcsak itt, ebben az isten háta megetti kor-mos, koszos földvárban.

Pár napja kapott apjától egy ezüst kezitükröt, egy ládikában tartja az egyéb használati és piperetárgyai között. Csodás ötvösmunka. A nyelén harmatos gyöngy-virágok, a keretet vadrózsa futja körbe. De a legszebb az egészben, hogy nem szabá-lyos a tükre, hanem a rózsák itt-ott ráfutnak a tükör szélére. Bíborka már nem ret-teg a tükröktől. Babonás félelmén felülkerekedett a hit és a tetszeni vágyás. Most arra gondol, hogy felakasztja az övére. Jött nemrég a várba egy nagyúri kisasszony, annak lógott az övén egy ugyanilyen formás kis ezüsttükör. Milyen csábító volt an-nak a pusztá látványa is. Le sem tudta venni róla a szemét. Ragyogóvá tett mindent az a tükör, a kisasszonyt meg igazi nagyvilági dámává.

Hogy vágyakozott arra a tükörre.

És most itt van, neki is van egy. Egy igazi. Nem olyan repedt, mint amilyet Ba-zsikától szerzett.

Bárcsak észrevenné rajta a lovag a tükröt.

Botorság! Hogyan is vehetné észre, hisz nem lát.

Baltazar nem jelent meg a reggelinél. Mióta eltűnt a csomag, nem lehetett a szo-bájából kimozdítani. Önmagát okolta mindenért, imádkozott, könyörgött Szűzanyá-hoz, hogy bocsássa meg a paráználkodását. Az ördög ereje volt rajta, nem tudott el-lenállni. Ráadásul a jótevője lányával, egy igazi kisasszonnyal.

Nem azt tettem, amit akartam, a jót, hanem azt cselekedtem, amit nem akartam, a rosszat.

Hogy szakadna rám az ég!

El is határozta, hogy ha leszáll az éj, kioson a várból, nekivág a pusztának. Ha meg-fagy jó, ha felfalják a farkasok még jobb, de nincsen többé maradása.

Bazsika egy fatálon behozta a reggelit.

Mit álmodott az úr?

Ne nevez engem úrnak, Krisztus szegény szerencsétlen szolgája vagyok.

Attól még álmodhatott.

Nem szoktam álmodni.

Ne hazudjon, kacérkodott Bazsika, valami szép kisasszonykáról?

Mondtam már, nem szeretek álmodni. Mire való az?

Való, nem való, jön az magától, kacagott Bazsika, mint a csuklás vagy a szerelem.

Volt már szerelmes az úr?

Kicséréled a kötést?

Csak akkor, ha előbb válaszol a kérdésemre.

Nem való nekem a szerelem, szegény lovagszerzetes vagyok. Megfogadtam.

És mit tenne akkor, ha éjszaka egy szépséges kisasszony bekukucskálna az ajtaján?

Nem kukucskál be.

Bazsika odament Baltazárhoz, finoman levette a kötést a szeméről, beletette a gyógyfüves főzetbe, aztán kinyomkodta és visszakötözte. Miközben foglalatoskodott, ujjai hozzáérték Baltazár arcához, és azt vette észre, hogy egész lényét valami soha nem tapasztalt remegés keríti hatalmába. Baltazár megérezte Bazsika illatát, s egyszerre megvilágosodott előtte az elmúlt éjszaka.

Mit tenne, ha kopogna az a bizonyos kisasszony?

Ne gyötörj a faggatózásoddal!

Na mit? Ki vele, lovag úr! Tőlem aztán nem szabadul, míg meg nem mondja a színtiszta igazat.

Baltazár megragadta Bazsika kezét.

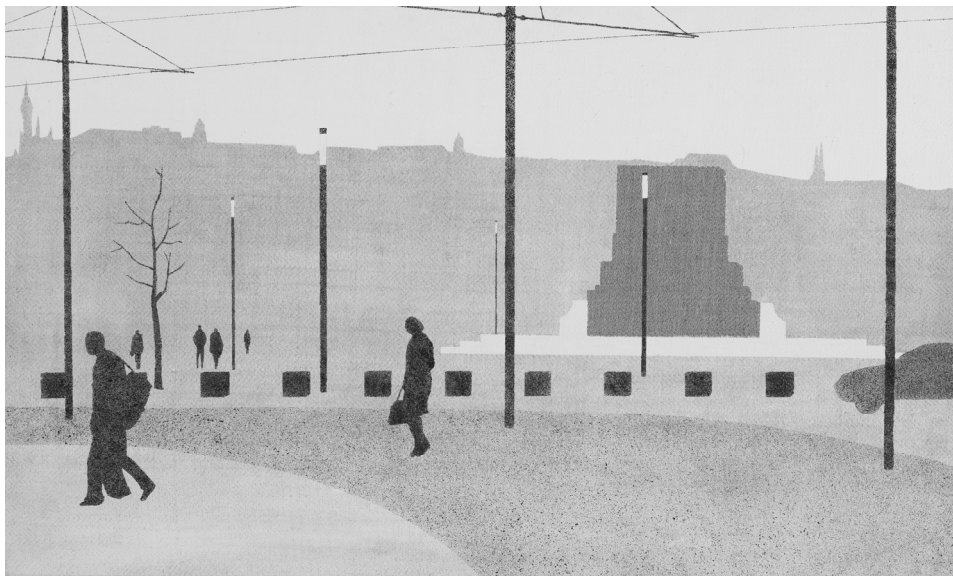
Segíts nekem megtalálni a küldeményemet! Segíts nekem megszökni ebből a várból!

Vissza kell jutnom Velencébe.

De hisz nem lát az úr?

Azzal te ne törődj.

Isten majd vezet.

DOBÓ BIANKA: EMLÉKMŰ (akril, varrott vászon 60×100, 2015)